



Valvira

Ammatinharjoittamisoikeudet ja Terhikki-rekisteri

**Maarit Mikkonen
Ryhmäpäällikkö, Esittelijäneuvos
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Valvira**



Terhikki-rekisteri

- terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteri

- Noin 450 000 terveydenhuollon ammattihenkilöä rekisterissä
- Laillistetut, nimikesuojatut ja luvan saaneet
- Suomessa ja ulkomailla koulutetut
- 39 eri ammattiryhmää
- Lääketieteen ja hammaslääketieteen sekä farmasian opiskelijat siitä lähtien, kun saavat tilapäisesti toimia laillistetun ammattihenkilön tehtävissä
- Työnantajat ja kansalaiset voivat puhelimitse tiedustella ammattihenkilön koulutusta, ammattipätevyyttä, rajoituksia
- Julkinen tietopalvelu internet-pohjaisena (JulkiTerhikki) ahkerassa käytössä: 1.5 milj. hakua vuosittain



Valvira

Laillistetut ammattihenkilöt

lääkäri

hammaslääkäri

proviisori

psykologi

puheterapeutti

ravitsemusterapeutti

farmaseutti

sairaanhoitaja

kätilö

terveydenhoitaja

fysioterapeutti

laboratorionhoitaja

röntgenhoitaja

suuhygienisti

toimintaterapeutti

optikko

**hammasteknikko (yhteensä
17 nimikettä).**



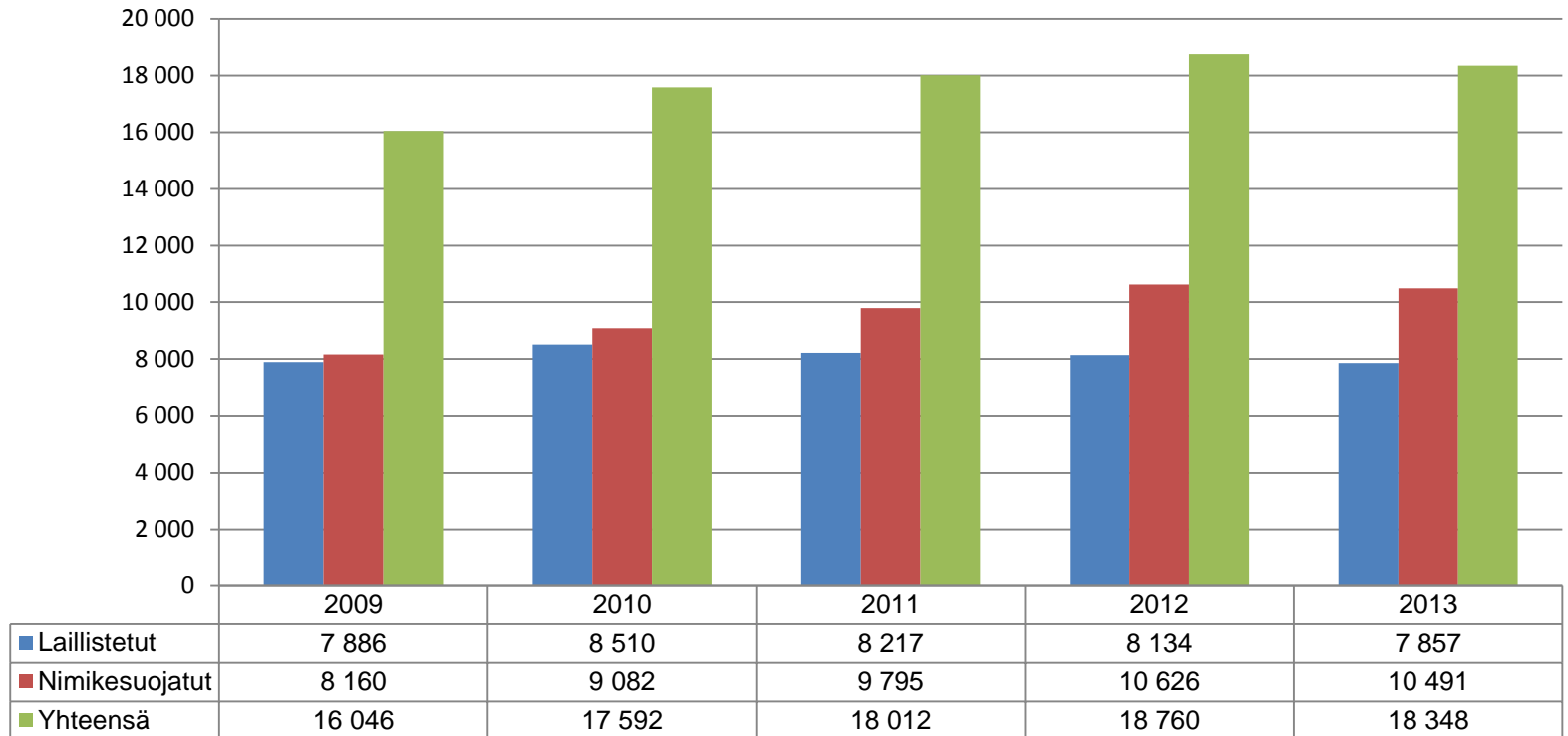
Nimikesuojatut ammattihenkilöt

- apuvälineteknikko,
- jalkaterapeutti,
- koulutettu hieroja,
- kiropraktikko,
- naprapaatti,
- osteopaatti,
- lähihoitaja,
- psykoterapeutti,
- sairaalamikrobiologi ja
- sairaalamikrobiologi (13 nimikettä).

- apuhoitaja,
 - hammashoitaja,
 - jalkojenhoitaja,
 - kuntohoitaja,
 - lastenhoitaja,
 - lääkintävahtimestari-sairaankuljettaja,
 - mielenterveyshoitaja,
 - mielisairaanhoitaja ja
 - perushoitaja
- nimikkeet poistettiin asetuksesta vuonna 2008, koska kyseisiä koulutuksia ei enää järjestetä Suomessa.



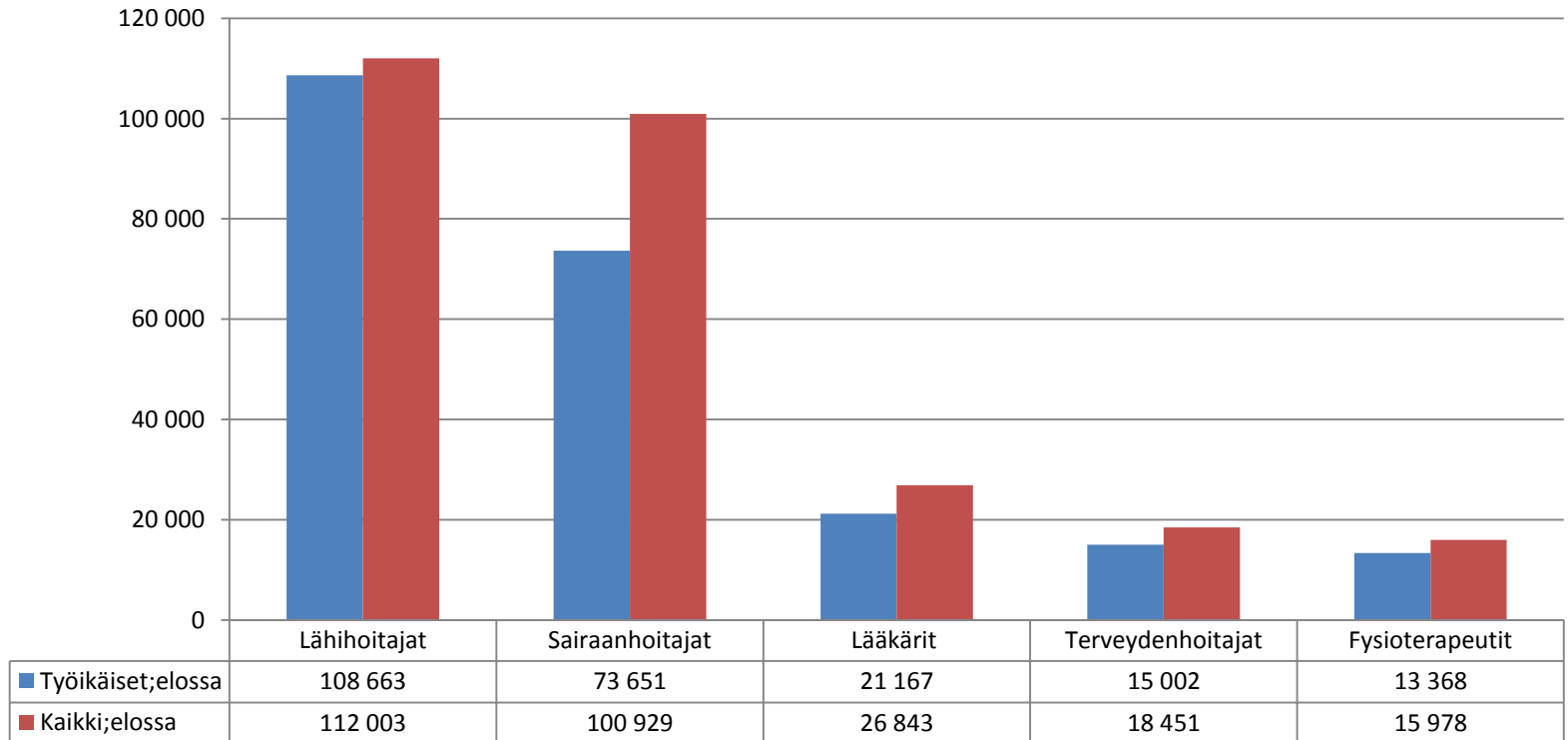
Terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin merkityt uudet ammattioikeudet





Suurimmat ammattiryhmät keskusrekisterissä 31.12.2013

(Lähde: Terveystieteiden tutkimuskeskuskeskusrekisteri)





Opiskelijan asema

Opiskelija opintoihin kuuluvassa harjoittelussa: ei th:n ammattihenkilön oikeuksia, toimii ohjaajan vastuulla

Opiskelija tilapäisesti sijaisena laillistetun ammattihenkilön tehtävässä: kirjallisesti nimetyn ohjaajan johdon ja valvonnan alaisena, työnantaja määrittelee tehtävät

- ohjaaja edustaa samaa ammattiryhmää
- mahdollista, kun 2/3 opinnoista suoritettu
- koskee laillistettavia ammatteja (esim. sh)

Nimikesuojatun th:n ammattihenkilön tehtäviä saavat suorittaa muutkin kuin k.o. ammattiin koulutetut, jos työnantaja arvioi ammattitaidon riittäväksi (mm. lähihoitaja)

Huom! SORA-lainsäädännön toimenpiteet tarvittaessa



EU-/ETA-maassa suoritettu koulutus

Automaattinen tunnustamisjärjestelmä

- Ammattihenkilölaki 7 § :

Valvira myöntää hakemuksesta oikeuden harjoittaa kyseistä ammattia laillistettuna ammattihenkilönä EU-/ETA-valtion kansalaiselle, jolla on ammattipätevyysdirektiivin liitteessä mainittu asiakirja (ns. automaattinen tunnustamisjärjestelmä).

- Sairaanhoidajat, lääkärit, hammaslääkärit, kättilöt, proviisorit



EU-/ETA-maassa suoritettu koulutus

Yleinen tunnustamisjärjestelmä

- Ammattihenkilölaki 8 § :
- Koskee kaikkia laillistettavia ja kaikkia nimikesuojattuja eli myös sairaanhoitajat, lääkärit, hammaslääkärit, kätilöt, proviisorit, jos koulutus ei ole direktiivin liitteessä (esim. vanhemmat tutkinnot ja uusissa jäsenvaltioissa niiden Euroopan unioniin liittymistä edeltävänä aikana suoritettut tutkinnot.)
- EU/ETA-valtion kansalaiset, jos ei EU/ETA-valtion kansalainen, vaaditaan todistus kielitaidosta
 - Valtiohallinnon kielitutkinnosta vaaditaan tyydyttävä taitotaso ja yleisestä kielitutkinnosta keskitason tutkinto (tasot 3–4).
- Yleisessä tunnustamisjärjestelmässä hakijan koulutusta verrataan kansalliseen koulutukseen. Mikäli hakijan koulutus eroaa sisällöltään **olennaisesti** kansallisesta koulutuksesta, hakija voidaan ehdollisessa tunnustamispäätöksessä määrätä suorittamaan kelpoisuuskokeen tai sopeutumisajan (korkeintaan 3 vuotta) ennen varsinaista laillistusta.

Sopeutumisaika

Ehdollisessa tunnustamispäätöksessä Valvira määrää sopeutumisajan **pituuden** ja ne **tehtävät**, joissa sopeutumisaika voidaan täyttää.

Tehtävät = missä toimintayksikössä ja millä nimikkeellä, Valvira ei käy läpi kaikkia tehtäviä

Valvira määrää ohjaajan ja ohjaajalla tulee olla **viiden vuoden työkokemus**.

= Ohjaaja vastaa potilasturvallisuudesta ja antaa lausunnon ammattitaidosta sopeutumisajan päätyttyä'

Sopeutumisaikana on noudatettava Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston määräämiä **ehtoja**.

Ehdot = mitä osa-alueita kompensoida, missä toimintayksikössä ja kuinka pitkän aikaa

Sopeutumisaikana on oltava **suoraan** toimintayksikön ylläpitäjän palveluksessa.

= Vuokrafirman kautta sopeutumisajan suorittaminen ei ole mahdollista

Ohjaaja seuraa, ohjaa ja valvoo sekä puuttuu viivytyksettä epäkohtiin. Jos potilasturvallisuus voi vaarantua sopeutumisaikana hakijan toiminnan johdosta, ohjaajan tulee ilmoittaa siitä viivytyksettä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle, joka voi määrätä sopeutumisajan keskeytettäväksi.

Ohjaajan tulee antaa lausunto hakijan **kyvystä ja taidosta harjoittaa ammattiaan** Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle sopeutumisajan päätyttyä. Lausunto on annettava myös, jos sopeutumisaika on keskeytynyt tai keskeytetty.



EU-/ETA-alueen ulkopuolinen koulutus

Ammattihenkilölain 11 § :

- Valvira myöntää laillistuksen tai nimikesuojauksen EU- tai ETA-
valtion kansalaiselle
 - joka on suorittanut vastaavan koulutuksen EU-/ETA-alueen
ulkopuolella

Ammattihenkilöasetuksen 4 § :

- Valvira voi erikseen määrätä lisäopintoja ja ammattitaidon
selvittämiseksi kuulustelun.



Pohjoismainen sopimus

- Sopimus eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista (5.1.1994/2, SopS 2)
- Sopimusvaltiot Tanska, Suomi, Islanti, Norja ja Ruotsi
- Sillä Pohjoismaiden kansalaisella, joka on jossakin Pohjoismaassa saanut vertailukelpoisen oikeudellisen hyväksynnän toimia sopimuksen liitteessä tarkoitettuna ammatinharjoittajana, on sopimuksen mukaisin edellytyksin oikeus saada tällainen hyväksyntä myös muissa valtioissa, joissa on voimassa hyväksymistä koskevia määräyksiä.



Kielitaito: Ammattihenkilölain 18a §

Ammattihenkilöllä tulee olla hänen hoitamiensa tehtävien edellyttämä riittävä kielitaito.

EU-kansalainen

- EU-kansalaiseen rinnastetaan EU-kansalaisen perheenjäsen, pitkään EU-alueella oleskellut 3. maan kansalainen ja pakolaisasemassa oleva henkilö.
- Laillistamisen/nimikesuojauksen yhteydessä ei kielitaitovaatimusta.

Muun kuin EU-/ETA-valtion kansalainen

- Hakijan on osoitettava riittävän kielitaito laillistamisen/nimisuojauksen yhteydessä (suomi tai ruotsi, yleinen kielitutkinto, tyydyttävä taso).

**Riittävä kielitaito on arvioitava tehtäväkohtaisesti =
ammattitehtävien hoidon kannalta välttämätön kielitaito.**



Kielitaidon määrittäminen sekä kielitaidon ja EU/ETA-alueen ulkopuolella hankitun koulutuksen täydentäminen terveysalalla, Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:5

- Tason nostaminen 3 tasosta 4 tasoon
- Ennen laillistusta
- Testaus myös EU/ETA-valtion kansalaisilta
- EU/ETA-alueen ulkopuolella koulutuksen saaneiden osalta kaksivaiheinen kielitaidon testaamista
 - Mahdollista lääkäreiden osalta



Kielitaito

Ammattipätevyysdirektiivin muutospäätös 2013/55

53 artikla

Kielitaito

1. Ammattipätevyden tunnustamisesta etua saavilla ammattihenkilöillä on oltava sellainen kielitaito, **jota tarvitaan heidän ammattinsa harjoittamiseksi vastaanottavassa jäsenvaltiossa.**
2. Jäsenvaltion on varmistettava, että toimivaltaisen viranomaisen suorittama tai valvoma ensimmäisessä kohdassa säädetyn vaatimuksen täyttämisen tarkistaminen rajoitetaan vastaanottavan jäsenvaltion **yhden virallisen kielen tai hallinnon kielen** taitoon edellyttäen, että kyseinen kieli on myös Euroopan unionin virallinen kieli.
3. Toisen kohdan mukaisesti suoritettu tarkistaminen voidaan määrätä **pakolliseksi**, jos harjoitettavalla ammatilla on **vaikutusta potilasturvallisuuteen**. Tarkistaminen voidaan määrätä pakolliseksi myös muissa ammateissa, jos on vakavia ja konkreettisia epäilyksiä ammattihenkilön riittävästä kielitaidosta sen ammatillisen toiminnan osalta, jota ammattihenkilö aikoo harjoittaa.

Tarkistaminen voidaan suorittaa vasta, kun eurooppalainen ammattikortti on myönnetty 4 d artiklan mukaisesti tai, tapauksen mukaan, kun ammattipätevyys on tunnustettu.

4. Kielitaidon tarkistamisen on oltava oikeasuhteinen harjoitettavaan toimintaan nähden. Asianomaisella ammattihenkilöllä on oltava oikeus valittaa kielitaidon tarkistamisesta kansallisen lainsäädännön mukaisesti.



Valvira

Kiitos mielenkiinnosta!